ИЮНЬ
10
Суббота
1939 он
№ 131 (2771)
Сэн 10 мунгэ

Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛ YНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ОРГАН.

ARADAI-AŽAXIIN SERЬJOOZNO ZORILGO

Kolxoozno tariaaşad bolbol Kolxoozuudai obşçeestvenne zarnuudiiji yrilgehee xamaalxa xemzeenyyd tuxai", artiin Centraalьna Komiteei ba SSSR-ei Sovnarkoomoi gtooliiji, gynzegii xangaltiin ederelteigeer ugtaba. Oloo-o xamtarhan suglaanuud deeee, kolxoozniguud xadaa kol-oozno stroiji ulam byri bexiyylgede ba halbaruulgada zoulagdahan, paarti ba praviilьstviin togtoomžiiji xaluuar haişaana.

Kolxoozuudai ba kolxooznijudai zaziitoçnostiin saaşadaa galta tuxai staalinska anxalaar duldiidagdahan ene doymeent soo, busad xemzeeyydei dunda, myn nyylgelgiin eregei roolь ba udxaşanaranь mdeglegdebe.

„Kolxoozno obşçeestvenne zarnuud xadaa baga bolgogzo bolxogyi deereheenь,—gtool soo xelegdene,—gazar gatai kolxoozuudta ustavnoi ormoor usaadьba şadarai aastoguudiiji kolxoozniguuda xubaaxiinь tula, gazarainь zeervnyydei duuhaşahan uşaruudta,—tiimenyyd kolxoouudhaa kolxoozniguudiijinь zar jixetei raioonuudta (Poolzo, Oomsko ooblastь, Çeabinska ooblastь, Altaiska zaar, Kazaxstaan, Daalьna ostoog g. m.) nyylgexe şula geze tooloxo. Kolxooznijudiiji gazar jixetei raioonudta nyylgelgiin xeregiiji xylberilexiinь tula, sojuuzna resyblikenyydte, ooblastьnuud ba xizaarnuudta oorganuudgaar, SSSR-ei SNK-gei derde nyylgelgiin ypravleeni bailxa".

Soveed Sojuuzai tala daidanь gen, xizaarlagdaşagyi. Daalьa Vostoogto, Sibiirьte, Poolzodo, busad xede xeden loonuudta gazarai tuilai jixe assiivuud bii, tedener xadaa axiin xereglelgiiji xylieeže ina. Ene yriželte hain gazara, xydee ažaxiin byxii kylьyrenyydei elbeg urgasanuuiji sugluulža, eberte, tomo ba e ton olon tooto maliiji, mouudiiji, gaxainuudiiji težeeže lxo baina. Sentei hain eldeb ilei oi modonuudaar elbeg yn raioonuud xadaa byxii lxei deere suurxanad. Ende, yn raioonuudta, xydee ažaji orjolomo xygžyylxiin tula xala j·yme bygede bii. Ganle—kaadrnuud, xynyyd duna. Bagagazartai raioonuuda jixegazartai raioonuudta olxoozniguudiiji plaanovaar yylgelge bolbol Daalьna Vosogoi ba Sibiiriin jesteestven: xemžyyrigyi bajaliguudiiji, axiin erjeltede xanduulxa ba reegeeree, manai exe oronoi oroonoşadabariiji yşee jixeer xižyylxe baina.

Paartiin XVIII sjeezd deere ingee tygesxelde, nyxer oolotov bolbol Daalьna Vosogoi ažaxiin ažabaidalda nyyllgiin roolьdonь ba udxaşartanь bogonixon, xysed xakteriistikiiji ygehen baina. Daalьna-Vostoogoi xojor xiarnuud xadaa,—nyxer Mootov temdeglene,—ene asuualda serьjooznoor orolsoxonь xala..." Ede zaabarinuud bol gansaşji Xabaarovska ba rimoorsko xizaarnuudta bişe, yn baha, tiişe kolxozniguui nyymeer, jixe gazartai byl raioonuudta şuxala jabuulanuudai daişalxii programma yn. Nyylgelgiin xeregiiji serьoznoor, bolьşeviig johoor erllelge geeşe jyyb gebel, ene adaa egeel tyryyn, nyygşediiji gtalgada organizoovannoor eledxe, ažaxiin talaar bexieer alrazaxiijinь tedenerte tuhalxa, yylgelgetei xolbootoi byxii yilgonuudiiji esestenь xyrter, yber şiidxexe.

Tyryy raioonuud bolbol nyygediiji ugtalga, xubaarilan tabila ba taaruulan bailgalgada odoto johoor xandalgiin žieeji xaruulnad. Hajaxan, Ysriiiske ooblastiiin Mixailovka raioondo ba Krasnojaarska xizaarai Şirlinske raioondo, yyže jirehen vorooneʐsko kolxozniguudiiji inaglalaar ba anaaltaigaar ugtahan tuxainь egdehen statьjaanuud ba korrespondeencenyyd „Praavdada" toliilogdohon baina. Nyyže jiregşedte şinenyyd ba hainaar remoontologdohon gernyydiiji ygehen, maltai, şubuudtai bolxo jabadaldanь tuhalhan ba şine kolxozniguud-daalьnevostooçniguud xadaa negeşji yderee geengyigeer xydee ažaxiin xydelmerinyydiiji exilxiinь tula bygediiji xehen baina. Ede raioonuudhaa olontooto amarşalgiin bişegyyd, Sibiirь ba Daalьna Vostoog nyyxiiji uriaalhan bişegyydei jiredeg bailнanь demii bişe. Ene xadaa nyylgelgiin tylee bodoto erxim agitaaca myn.

Gebeş, paartiin XVIII sjeezd deere nyxer Moolotovoi xelehen zaabarinuudhaa, BKP(b)-ein CK ba SSSR-ei Sovnarkoomoi togtoolhoo Sibiirei ba Vostoogoi byxii raioonuud xadaa bygedeeree viivod xeegyi baina. Sojuuzna respyyblikenyyd, ooblastьnuud ba xizaarnuudta oorganuudtaigaaranь, nyylgelgiin ypravleeniiji baiguulga bolbol nyylgelgiin amžaltiin tylee niutaguuddaxi partiina soveed ba gazartariaalangai oorganuudai xariuusalgiiji syleelne geže zarim-xedii gazarnuudta bodohon baina geeşe xa. Iime xaraa bodoloi ton xorotoi baihan tuxai xelexeşji jymegyi. Zarim gazarnuudta, teseşegyi bespeeçnostь ba xyngeer bodoxo jabadal yzegdene. Tiin žişeelxede, Çitiinske ooblastiin boorzinsko raioonno organizaacanuud bolbol raioon xadaa 460 byle ailnuudiiji xylieene geže tyryyşeer medyylhen aad, hyyleerenь ondoo ciifre—145 byle ailnuudiiji nereibe, xarin şalgaad yzexede miil 51 gernyydtei baigaa.

Niutaguuddaxi partiina organizaacanuud bolbol vostoogto sag yrgelže ažahuuxiin ba tvoorçeskoor xydelmerilxiin tula nyyže jirehen kolxoozno byle byxeniiji ažaxiinь talaar bexieer byxežyylelgiin tylee xariuusaxa baihanaa tedener oilgoxo johotoi.

Vorooneʐsko, Kyyrske, Tamboovsko ba busad ooblastьnuudai xeden miangaad bylenyyd xadaa muu ažabaidaltai baihan deerehee nyyne bişe, yniee ba kysoog xileeme bederexiin tylee nyyne bişe. Jamarşji xizaarta, jamarşji ooblastьdo, kolxooz byxende zaziitoçna ažabaidaltai bolxiinь tula yrgen zam neegdenxei. Xerbee, Sojuuzai centraalьna ooblastьnuudai kolxoozniguud xadaa vostooçno raioonuudta nyydeg xadanь, ene bolbol gazar jixetei ba xydelmeriin xysenei jixeer dutadag ysloovido tedener xadaa eehediingee xysiiji ba oopediiji xysedeer xereglexe arga olxo jabadalaaranь tailbarilagdana.

Kolxoozniguud-nyygşed bolbol vostoogto ažahuuxa ba xydelmerilxe argajaa paarti ba praviitelьstvaar tedeende yzyylegdehen aguujixe aldar solo, ton jixe naidabari myn geže toolonod. Ene naidabariiji tedener bolbol staxaanovska xydelmerieer xariuulxa baina. Staalinska urgasiin tylee, paartiin XVIII sjeezdiin istoriiçeska togtoomžonuudiiji dyyrgexiin tylee negedemel xyseer temesexiin tula, şineer nyyže jiregşed bolbol xuuşanai ažahuugşadai ebte bylenertei, jiremseeree negedene,

Nyylgelge bolbol Vostoogoi priroodno bajaliguudiiji xereglelgiin talaar paarti ba praviitelьstvaar jabuulagdadag ugaa jixe xydelmerinyydeinь negen xubinь myn. Nyylgelge şingi, politiiçeske ba ažaxiin iime şuxala zemzeejabuulgiin serьjooznoor bolьşeviig bejelyylge bolbol manai exe oronoi vostooçno raioonuudiiji Daalьna Vostoogoi ba Sibiirei baragdaşagyi jixe argabaidalnuudiiji maksimaalьnaar xereglexiin ba Tiixi okeaanai erjenyyd socialiizmiin foorpostiiji daisadta byri hyrtei ba dabagdaşagyi bolxiin ermelzelgeer dyyren entyziaastnuudai bexi kaadrnuudaar xangaxa baina. („Praavdahaa").

Kreemlьde, Kirgiiz iskyysstviin dekaadada xabaadagşadtai uulzalga

UULZALGA DEERE NYXED I. V. STAALIN, V. M. MOOLOTOV, K, Je. VOROŞIILOV, L. M. KAGANOOVIÇ, M. I. KALIININ, A. A. ANDREEJEV, A. MIKOJAAN, A. A. ŽDAANOV. L. P. BEERIJA, N. M. ŞVEERNIK, G. M. MALENKOOV BAILSABAD

Ijyyniin 5-nai ydeşe, Kreemlevske Jixe dvoreec soo, SSSR-ei Sovnarkoomoi dergedexi, iskyysstviin xeregyydiiji erxilxe Komiteedeer xegdehen, kirgiiz iskyysstviin dekaadada xabaadagşadiiji abalga bolbo.

18 çaasta, Geoorgijevska zaalda ba Granoviita palaadta kirgiiz iskyysstvenyydei xydelmerilegşed suglarba; kirgiizske gyrenei filarmooniiin myzekaalьna teaatrai artiistnuud, ooşske nacionaalьna teaatrai artiistnuud, aradai duuşad, myzekaatnuud, yligerşed, poeeduud, pisaatelьnuud, kompoziitornuud, xydooʐniguud. Edener bolbol ende stoliiciin obşçeestvennostiin tyleelegşedtei— erdemtedtei, artiistnuudtai, pisaatelьnuudtai, myzekaantnuudtai, Soveed Sojuuzai Geroinuudtai uulzabad. Uulzalga deere BKP (b)-ein CK-gei çleengyyd, SSSR-ei ba RSFSR-ei Verxoovno Soveedyydei depytaaduud, Aradai Komissaarnuud jirebe.

Geoorgijevska zaal soo nyxed I. V. Staalin, V. M. Moolotov, K. Je. Voroşiilov, L. M. Kaganooviç, M. I. Kaliinin, A. A. Andreejev, A. I. Mikojaan, A. A. Ždaanov, L. P. Beerija, N. M. Şveernik, G. M. Malenkoov gegşedei yzegdexede bajarai nerjeme ovaaca bolno. Kreemlevske dvoreecei xursa odon doro nerjeme „uraa" yni udaan zamxaranagyi. Alişji talahaa orod ba kirgiiz xelenyyd deere bajarai abiaanuud duuldana: „Nyxer Staalin mandagi", „Staalinda amar mende!" „Uraa".

Kirgiiz iskyysstviin dekaadada xabaadagşadai paarti ba praviitelьstviin xytelberilegşedtei, bajarai uulzalgiiji, stoliiciin obşçeestvennostiin zyghee, SSSR-ei Sovnarkoomoi dergedexi iskyysstviin xeregyydiiji erxilxe Komiteedei tyryylegşiin ujalgiiji dyyrgegşe nyx. M· V. Xrapçeenko neebe.

—Myneeder soveed iskyysstvede znamenaatelьna yder myn,—nyx. Xrapçeenko xelene—Kirgiiz iskyysstviin dekaadiiji hajaxan dyyrgehen, tende xabaadagşad ba Moskvaagai, iskyysstviin erxim maasternuud, Kreemlьde—manai oronoi zyrxende—paarti ba praviitelьstviin xytelberilegşedtei xamta, nyxer Staalintai xamta suglarbad. Ene bolbol bidener byxende jixe ba xyxiyyn praazdnig bolno.

Terenei hyylde nyxer Xrapçeenko bolbol Staalinska Konstituuciin todo honor naran doro nauuka, kylьtyyre, iskyysstviin halbarahan tuxai xelene. Arad byxen xadaa foormooroo nacionaalьna, udxiingaa talaar socialiis iskyysstviiji xygžyylne. Aguujixe Oktiaabrьska socialiis revoliyyceer syleelegdehen kirgiiz arad bolbol tereende jamar jixe tvoorçeska xysenyyd bii baihiiji xaruulba. Uzegdeegyi bogonixon bolzor soo, nacionaalьna gaixamşag iskyysstvo halbaraa, terenei xeden zuugaad talaantata maasternuud urgaa, dyyren sente professionaalьna myzekaalьna teaatr baiguulagdaa.

Kirgiiz iskyysstviin dekaada bolbol—nyx. Xrapçeenko xelene—kirgiiz aradai zaluu iskyysstviin byxesojuuzna areena deere xehen vestypleeniiji amarşaihan, byxii soveed oronoi praaznig bolno.

Nyx. Xrapçeenko bolbol tygesxeldee, tvoorçes tvodonь, manai oronoi iskyysstviin xydelmerilegşedei erxim xani, nyxer Staalinaar zorigžuulagdahan, gaixamşag kirgiiz iskyysstviin byxii tyleelegşediiji amarşalba.

Suglaragşad bygedeeree nyxer Staaliniiji xyxiyyneer amarşalbad. Inag voozdь, bagşa ba xanida zoriuulagdahan nerjeme „uraa" bolno.

Terenei hyylde, Kirgiizske SSR-ei Sovnarkoomoi tyryylegşe nyx. Kulaatov bolbol tyrelxi xelen deeree yge xeleže, byxii kirgiiz aradai zyghee ny xer Staalinda dylete bajar xyrgebe.

—Kirgiiz arad bolbol eehediingee olon tooto veekete istooriiin žilnyydei torşo soo· inag ba gabijaanuud tuxai sahanoroitoi tengerede tulama xadanuud ba gyn gynzegii nuur dalainuud tuxai, xyseşadal ba sesen mergen uxaanuudai tuxai ton olon gaixamşag duunuudiiji zoxioohon baina — geže nyx. Kulaatov xelene. —Ene bolbol egeel zorigžuulagşa duunuudiiji, Aguujixe Oktiaabriaar syleelegdehen araduudai baatarlig xysenyydei tuxai, ažabaidalda, naran şingieer abaaşahan aguujixe Leenin— Staalinai paarti tuxai, eehediingee inag voozdь nyxer Staalin tuxai duunuudiiji zoxioonol.

Kirgiiz aradai gyn zyrxenhee garhan ede ygenyyd bolbol byxii suglaragşadai ugaa jixe debželtiiji xaruulhan baina. Edener bolbol xyl deeree zogsood, nerjeme ovaacaar nyxer Staaliniiji amarşalna. Ovaaca bolbol xeden minuutada yrgelželee.

Iskyysstviin gabijaata deejatelь Abdilaas Maldebaajev xadaa todo honor ygenyydiiji xelebe. Ene bolbol kirgiiz aradai patriotiizm tuxai, bolьşeviigyydei paartida, nyxer Moolotovoor tolgoiluulhan soveed praviitelьstvada terenei xizaargyi inag baihan tuxai, ton jixe yysxelteigeer yge xelebe.

Byxii suglaragşad bolbol aguujixe Staalinai ynen soraatnig, soveed praviitelьstviin tologoi—V. M. Moolotoviiji xyl deeree zogsood xaluunaar amarşalbad.

Soveed aradai xani barisaa tuxai, Kirgiizske SSR-ei gabijaata artiistka Saaira Kiizbaajeva eeriingee ygiiji zoriuulba.

—Araduudai xani barisaa bolbol—nyx. Kizbaajeva xelene—aradai talaantnuudai baragdaşagyi istooçniguudiiji, ažabaidalda asarahan aguujixe xysen myn. Aguujixe orod aradtai baiguulagdahan xani barisaagai tuhalamžaar, Tiaanь-Şaaniiin xadanuudta, Alataogoi oroi şilenyyd deere mynee kylьtyyre ba iskyysstve halbarana, xyxiyyn sengelig bajartai ažabaidal halbarana.

Eeriingee vestypleeniiji dyyrgeže, Saaira Kizbaajeva bolbol SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei tyryylegşe Mixaiil Ivaanoviç Kaliininiiji xaluunaar amarşalba.

Kirgiizske SSR-ei gabijaata artiistka Anvaar Kyttybaajeva yge xelebe. Ene bolbol—soveedyydei aguujixe oronoi naidabarita tulguuri—Xydelmerişen-Tariaaşanai aldar soloto aarmida ba Soveed Sojuuzai negedexi maarşal Kliment Jefreemoviç Voroşiilovta kirgiiz aradhaa xaluun bajariiji damzuulna.

Xysen tyges nerjeme „uraa" duuldana. Zaalai alişji zaxahaa Ulaan aarmida ba terenei aldarta narkoomdo zoriuulagdahan bajarai loozungnuud bolno.

Paarti ba praviitelьstviin xytelberilegşedei kirgiiziskyysstviin dekaadada xabaadagşadtai xaluun xaniaar uulzalga, xeden çaasai torşo soo yrgelželee. Nyxer Staalin ba terenei soraatniguud bolbol ailşadtai xaluunaar amarşalaldan taraba. Suglaragşad byxende xandaža, nyxer V. M. Moolotov iigeže xelebe:

—Aguujixe byxii soveed aradai tylee! Kirgiizske iskyysstviin halbaralgiin tylee! Kirgiizske aradai tylee, terenei zol žargalai tylee! Uraa!

Nyx. V. M. Moolotovoi ede ygenyydte zaal bolbol xyxiyyn bajarai „uraa" xaşxaraagaar ba yni udaan ovaacaar xariuusaba.

Xitad aradai nacionaalьna aarmi

Xitad arad bolbol syleelelgiin aguujixe dainai gal dylen soo, eeriingee detiişçe—geroiiçeska nacionaalьna aarmiiji baiguulaa. Ene xadaa delxei deere ton zaluu aarmi myn. Baiguulagdahaar, oroidool 22 hara boloo.

Xitadai xuuşan aarmi, militariistnuudai aarmi bolbol militariistnuudai zorgooroo aaşalalgiin, imperialiistnuudaar Xitadiiji xubaan tahalalgiin ba bogoolşolgiin aarmi myn baigaa. „Žuramtai ere xyn soldaad baixa johogyi" gehen onihog yge xadaa xitad aradta yjehee yje xyrter damžan xelegdedeg baigaa. Ene onihog yge bolbol xuuşan, militariis aarmida aradai maassanuudai xandalgiijinь xaruulhan baina.

Militariis aarmida soldaad xadaa xylehete bogoolşo baihan jym. Tere xadaa ton baga žaalovani abdag hen, terenь olonxidool xeden haranuudaar tylegdedeggyi ba xuuşan aarmiin ştaabuudta huudag feodaalьno-biyrokratiiçeska xobdog eleemeentnyydei karmaanuudta orşodog baigaa. Soldaad bolbol ediee xool abdaggyi ba xoolloxo tuxaigaa eeree anxaraxa ujalgatai, iime dyrim bolşohon jym. Yzeg bişeg medexe soldaad geže ton xomor baigaa. Xuuşan militariis aarminь jediine bişe hen. Yşee 1935 ondo tereenei sostaavai xaxadanь le (xojor millioon şaxuu niite tooto xynyydhee) centraalьna praviitelьstviin seregyydei xubida xyrtehen baina. Aarmiin busad xaxadanь xadaa provinciaalьna gybernaatornuudai medelde baihan jym, tedenerei nileed xubinь japoonsko imperialiizmiin bag ymedhen agentuura baihan ba xyngeneer mylželgiin argažebsegyydiiji nemeže abxiin zorilgonuudaar naankinska praviitelьstvodo fiktiivne le medeltei baigaa.

Antijapoonsko orjolomo xydeleenei vlijaani doro, japoonsko agreessiin şine etaapai urdanь tulaad baixada, xitadai centraalьna praviitelьstvo bolbol 1936 ondo, aarmijaa yndeheerenь reorganizaacalgada orohon baina. Xitadta grazdaanska dainai bolihonoi hyyleer, aarmiiji negedyylge ba terenii reorganizaacalga ulam byri tyrgen teempnyydeer delgerehen baina.

Egeel tyryyn, Xitadai nacionaalьno-politiiçeske negedelgehee ba xynyydei baragdaşagyi resyyrsnyydte ba urgan baigaa nacionaalьna eehediinь soznaanida yndehe huurižahan, terenei zebsegte xysenyydhee aiza, japoonsko imperialiistnuud xadaa 1937 onoi ijyyliin 7-do Liykoycziaao goorodoi şadar (Xoito Xitadta) eelžeete „incideentjee" provociirovalža, byxii Xitadiiji xyngeneer ba tyrgeneer bogoolşolzo şadagdaxa beže geže bodomžolood, buliaan abalgiin daiji exilee hen.

Gebeş, japoonsko bulimtaragşadta esergyysegşed xadaa xitadai xuuşan soldaad bişe, militariis xuuşan aarmi bişe geže dainai tyryyşiin ydernyydhee elite boloo hen. Xitad arada şine nacionaalьna aarmi, xaluun patriooduudai, exe oronoigoo bejee daangiiiji ba erxe syleeji gynzegii preedaneer xamagaalagşadai aarmi bolbol japoonsko agreessornyydte esergyy vestypaalhan baina.

„Xitaddaxi dain—ene xadaa xaxad koloniaalьna oronoi istoorido medegdexe ton jixe nacionaalьna-syleelelgiin dain myn. Ene dain bolbol Daalьna Vostoogto byxii delxein reaakciin zandaarmiin rooliiji daaža baigaa imperialiis gyrende esergyy, xitad aradaar jabuulagdaža baihanaaraa ylemže jixe udxaşanartai baina. Ene temeselei jabasada, xitad arad bolbol oroniinь huladxaža baidag eehed xoorondiingoo nanşaldaa yhereldeeji halgaža, imperialiistnuudai xododoo, jyynheeşji jixeer aidag niite nacionaalьna jediinstviiji şireen gargana". (Manyiilьski. BKP(b)-ein XVIII sjeezd deere, IKKI-de BKP(b)-ein delegaaciin doklaad).

Xitad arad bolbol xitadai aarmiin nege pylemiood byxendenь, nege buu zebseg byxendenь, japoonsko aarmiin doloon pylemiood ba buu zebseg xyrtedeg, Xitadai ba japoonsko aarminuudai xoorondoxi vojeenno-texniiçeske xysenyydei iime tuilai jixe adli bişe ysloovinuudta, eehediingee nacionaalьno-syleelelgiin aguujixe temeseliiji exilhen baina. Zygeer, japoonsko seregyydei vojeenno texniiçeske talaaraa ugaa jixe diilengi baibaşji, xitadai aarmi bolbol dainai anxan exilxehee xoişo bulimtaragşadta ton xatuu esergyyselgiiji yzyylne.

Dainai tyryyşiin etaapta, Naankinai unaxa xyrterenь, xitadai aarmi xadaa gol tyleb, pozicioonno, oboroniitelьno daiji jabuulhan ba eehediingee intereesyydte xoxidol bolgon, partizaanska ba maneevrenne daiji delgeryyleegyi baigaa. Partizaanska ba maneevrenne dainai taaktikiiji xereglelgiin ooped bolbol aradai-revoliycioonno 8-dugaar (urdanь ulaan) aarmiiin zyghee xitadai byxii aarmida tyryyşiinxlee xaruulagdahan baina.

Tereenei rezylьtaadta, japoonnsko seregyydei şilen byridxegdehen çaastьnuudainь butasoxigdohon, 1937 onoi sentiaabriin 25-27-do Pinsingyaan doro, aradai-revoliycioonno 8-dugaar aarmiiin tyryyşiin ilalta bolbol Xitadai istooriirn ton tolotomo xuudahanuudai negeniinь bolon xododooylexegeeşe. Ene xadaa gadaadiin gyrenei bulimtaragşadiiji ilahan, byxii zuun žilei torşo soo Xitadai vojeenne tyryyşiin ilaltanь myn. Ene ilalta bolbol predaatelьnuud ba kapituliaantnuud xadaa „esergyysehenei tuhanь ygei" geže xaşxaraldan baigaa, egeel ene momeentde, xitadai soldaadta ba byxii xitad aradta

Yrgelželenь 2-doxi niuurta

Partiiina azabaidal

PAARTIDA ERXIM XYNYYDIIJI ŞILEN ABALGIIJI XYTELBERILXE

Paartida abalgadaxi kategoorіiji boliuulxa tuxai, jediine kandidaatska staaziiji togtoolgo tuxai paartiiin XVIII sjeezdiin togtoomzo bolbol manai oronoi tyryy xynyydei, BKP(b)-ein zergede oroxo jabadaliiji nileed xyngedxөө.

Kabaanska partiiina organizaaca, dyrbe hara soo 122 xynyydiiji paartida abahan baina. Ede nyxed bolbol praktiiçeska xydelmeride xydelze baixadaa paartiiin çleenei ynder deede nere zergiiji xaruulna.

Şine ustaavai yndehe huuri deere paartida abalga ba partiiina organizaacanuudai ceetinyyd jixeer urgaza baihaniinь eli. 1939 onoi torşo soo şineer 5 partiiina exin organizaaca, 6 kandidaatska gryyppe ba 2 paart. komsomoolьsko gryyppe baiguulagdaa.

Ene yje soo Tyryntaajevska partiiina organizaaca 13 xynyydiiji, Kabaanskiin MTS-ei dergedexi partiiina exin organizaaca 10 xynyydiiji paartida abaa, tereşelen Karsaakovska, Kydariiin, staanca Miisovein ba bişe partiiina exin organizaacanuud urgaza baina.

Tyryntaajevska partiiina organizaacaar BKP(b)-ein kandidaadta abtahan nyxer Radioonov I. P. gegşe Staalinai neremzete kolxoozoi tyryylegşe, ene kolxooz xadaa aimag soogoo tyryy kolxoozuudai negeniinь bolno. Ene organizaacaar paartiiin kandidaadta abtahan nyxer Şeergin bolbol selьpoogoi revkomiissiin tyryylegşeer, kolxoozoigoo kassiiraar, agitaatoraar xydelmerilene, gadna nyxer Şeergin bolbol oobşçestvenne xydelmeride ton aktiivnaar xandadag baina.

Tus organizaaciin kommuniistnuud bolbol nyxer Staalinai istoriiçeska doklaadiiji, nyxer Andreejevei ygiiji ba agitacioonno-maassova xydelmeriiji kolxoozniguudai dunda hainaar jabuulhanaigaa rezylьtaadta jefreemovske zvenooji baiguulaa, azalai disciplіiniiiji yrgөө, gadna, 75 kolxoozniguudanь xydelmeriingөө noormiiji xododoo ylyylen dyyrgene.

Kabaanska MTS-ei dergedexi partiiina exin organizaca bolbol nyxer Teemnikova S. P. yninei traktoriist, bagşa nyxer Novoloocki I. S. ba busadiiji paartiiin kandidaadta abhan baina. Mynөө ene partiiina organizaacada 9 xynyyd paartiiin kandidaadta abxa tuxai medyylge ygөө. Tedenei dunda Leeninei oordenoor şagnagdahan hurgagşa nyxer Antoneenko A A., traktoriistnuud nyxed Alfioorov, Tiixekov, Xamaraajev gegşed baina.

Kydariinska partiiina organizaaca bolbol BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei xyndete graamotaar şagnagdadahan bagşa nyxer Timofeejeva P. X., „Baikaal" kolxoozoi tyryylegşe nyx. Myravьjoov P. T. ba busadiiji paartiiin çleenei kandidaadta abhan baina.

Gebeşji, manai aimag soo zarim partiiina organizaacanuud bolbol politiiko-maassova xydelmeriiji hulaar tabihan baina. Eneenei rezyylьtaadta ede partiiina organizaacanuud xadaa praktiiçeske xydelmeri deere socialiizmiin xeregte, Leenin-Staalinai aguujixe paartiiin xeregte ynen sexe Predenne baihanaa xaruulhan partiiina bişe bolьşeviigyydiiji paartiiin zergede oruulza şadaagyi baina. Zişeelxede, Oimyyrske partiiina organizaaca (partoorgonь Pryytova) negeş xynii paartiiin zergede abaagyi. Iitancіinska MTS-ei dergedexi partiiina organizaaca (partoorgonь Niikinov), Timliyyiske partiiina organizaacanuud bolbol ton hulaar urgana.

Erxim xynyydiiji paartiiin zergede şilen abalgiin xydelmeriiji jabuulxatai xamta şineer abtagşadiiji kommuniis dyyxeer xymyyzyylelgiiji, tedenei politiiçeske urgalta tuxai partiiina organizaacanuud minuutiin torşodo martaxa johogyi. Paartiiina organizaaca byxen şine kandidaaduudiiji, xydelmeride aktiivnaar xabaaduulxa, paarti ba praviitelьstviin togtoomzonuudiiji xereg deerenь bejelyylxe talaar byxii xysejee gargaxa tedenei politiiçeske ba teoretiiçeske geegdeliiji likvidaacalxa jabadalda anxaralaa serьjooznoor tabixanь ton şuxala baina. Paartiiin aikoom ba partiiina exin organizaacanuud bolbol ene xeregiiji niagtaar yşөө xytelberilenegyi.

Kabaanskiin MTS-ei dergedexi partiiina exin organizaaca bolbol kandidaaduudai teoretiiçeske xemzeeji deeşelyylxe jabadalda anxaralaa tabinagyi. Paartiiin istooriiiji yzexe kryzoog baibaşji xydelmerilnegyi. Paartiiin Kabaanskiin aikoom bolbol kandidaaduudtai nege udaa soveşçaani yn gergөөd eneegeeree xizagaarlahan baina.

BKP(b)-ein zergede şine çleengyydiiji abalga bolbol partiiina xydelmeriiinь negen şuxala asuudal myn bolno. BKP(b)-ein XVIII sjeezd deere nyxer Staalin iigeze xelee hen:

„Paartiiin çleengyydei soznatelьnostiiin xemzeeji deere yrgeze ba paartiiin zergenyydte individyaalьnaar şilen abalgiin gurimaar, gansal zybxen le şalgagdahan ba kommuniizmiin xeregte preedanne nyxedyydiiji abza, paartiiin sostaaviiji sistematiiçeska haizaruulxa".

Aradai voozdь aguujixe Staalinai ene zaabariiiji partiiina organizaacanuud byxen, kommuniistnuud byxen şanga hanaxa ba bejee daldalhan aradai daisadhaa paartiiiji xamagaalaxa ba tedentei temesexenь gol şuxala zorilgonь myn. Iimehee paartida abaxadaa individyaalьna priinsepiiji niagtaar saxixa ba kommuniizmiin xeregte esestee xyrter preedanne, tyryy erxim partiiina bişe bolьşeviigyydiiji şilen abaxa.

G. BAZAANOV.

BMASSR-ei VYZ-ei, Teexnikymyydei byxii stydeentnerte ba hurguulinuudai huragşadta xandalga

Xyndete nyxed!

Hajaxan yngerhen, Leenin-Staalinai aguujixe kommuniis paartiiin XVIII sjeezd bolbol manai oronoi arad zoniiji kommuniis xymyyzyylgiin talaar, Staalinska taban zil soo kylьtyyriiji ba nauukiiji debzyylxe talaar, ugaa jixe zorilgonuudiiji tabihan baina.

„Bidener bolbol byxii xydelmerişediiji ba byxii tariaaşadiiji kylьtyyrne ba obrazoovonno bolgoxiiji xysenebdi, bidener xadaa eneeniiji hajaar bolgoxobdi"—geze, araduudai aguujixe voozdь nyxer Staalin bolbol paartiiin XVIII sjeezd deere, istoriiçeska doklaad soogoo xelehen baina. Voozdiiin ene loozung bolbol manai oronoi kylьtyyriin xygzeltiin talaar, xede xeden zilnyydte jabuulagdaxa xydelmerinyydei prograammiiji bidende ygene.

Ene istoriiçeska zorilgonuudiiji amzaltataigaar dyyrgexiiji, byxii soveed intelligeence, nauukiin ba kylьtyyriin tylөөlegşedei urda ugaa jixe zorilgo tabigdahan baina.

Revoliyyciin urdaxi nege ylegdel—arad zonoi yzeg bişeg medexegyi jabadal xadaa, mynөө xyrter likvidiirovalagdaagyi baina.

Ene xuuşanai xynde ylegdeliiji yndehөөrenь likvidiirovalza, ijyyliiin 10 boltor byxii arad zoniiji graamotno bolgoxiin tylөө, oiriin sagta byxii xysejөө mobilizovaalxa xeregtei.

Manai respyyblikiin tyryy raioonuud: Jaruuniin, Selengiin, Tynxenei ba bişed, likbeezei xydelmeriiin talaar jixe amzaltanuudiiji tuilaza şadahan ba yzeg bişeg medexegyiji 100 proceent likvidaacalan tygesxexe xeregte dytelehen baina.

Gebeş, respyyblikiin stolii co—Ulaan-Yde goorodto dyrbe mianganhaa deeşe xynyyd yzeg bişeg medexegyi bainad, myn zarim raioonuudta olon tooto xyn yzeg bişeg medexegyi zandaa baihaar baina.

Iime jixe geegdeliiji saaşanь teseze argagyi.

Ulaan-Ydiin pedagogiiçeske yçiilişçiin stydeentener bolbol yzeg bişeg medexegyiji likvidaacalxa jabadalai ton jixe politiiçeske udxaşanartai, gyrenei şuxala xereg geze medeed, goorodto ba raioonuudta baigaa yzeg bişeg medexegyi zoniiji hurgaxa geze, xamtiingaa suglaagaar togtool abaad, oiriin sagta nege xyn şingeer ene xeregte oroxobdi.

Zunaigaa kaniikylda garxadaa, yzeg bişeg medexegyiji likvidaacalxa jabadalda ba kolxoozniguudai kylьryyrne yyrovniiji deeşelyylxe talaar, geegerelei tahaguudta ba kolxoozniguudta aktiivna tuhalamza yzyylxebdi geze bejee ujalgalaad, goorodoi ba respyyblikiin VYZ-ei, Teexnikymyydei byxii stydeenteneriiji ba hurguulinuudai huragşadiiji uriaalanabdi.

Xamtiin suglaanai daalgabariaar:

Tygaanov, Dorziijev, Jagodiinkii, Mordovskoi, Bagaajev ba Tnezdiilova.

ZURAG DEERE: „Koopераator komsomoolec" promarteeliiin (Ulaan-Yde erxim maaster-portniixa nyxer Balaandina noormojoo 120 % xyrter dyyrgedeg. (*Mixailovoi foto*)

Темпээ бури шангадхаха

Vзэг бэшэг мэдэхэгvйе ликвидацилха ябадалые тvгэсхэлгын хэрэгтэ, зарим районууд серьезно хубилалта гаргажа байна.

Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын аймагай Ерөөгэй, Ноёхоной, Сэлэндvvмын ба Vбэрзөөхэйн сельсоведvvдэй 26 колхозуудта vзэг бэшэг мэдэхэгvй ябадалые 100 процент ликвидировалба. Тус аймаг дотор январиин 1-дэ vзэг бэшэг мэдэхэгvй 1700 хvн байhан аад; эдэнэй 1456-нь vзэг бэшэг мэдэхэ боложо гараhан ба vлдэгшэ 244 хvнvvдынь, мvнөө наhатанай hургуулида hуража байнад.

1939 оной июлиин 10 болтор vзэг бэшэг мэдэхэгvйе ликвидацилхын тvлөө, эхин hургуулиин багшанарые ликвезэй хvдэлмэридэ мобилизовалба.

Мvн тэрэшэлэн, Хориин аймагта, vзэг бэшэг бага мэдэхэ ба мэдэхэгvй 1227 хvнvvд байhан аад, эдэнэй 119-нь hуража гараба. Vлдэгшэ 976 хvнvvдынь мvнөө hуража байна.

Vзэг бэшэг мэдэхэгvйе, ойрын саг соо эсэслэн тvгэсхэхын тvлөө, эхин hургуулиин 1-2 классуудай багшанар [...]гэдэ шахуу ликбезэй хvдэл[...]ридэ хvдэлжэ байна.

Тиигэбэшье, гvрэнэй шу[...]ла хэрэгтэ серьезно бэш[...] хандажа, ликбэзэй хvдэл[...]рийе хангалтагvйгөөр ябу[...]даг районууд баhа бии.

Жэшээлбэл, Мухар-Шэб[...] аймагта, vзэг бэжэг бага [...]дэхэ ба мэдэхэгvй 1762 хvн[...]hээ, миил 800 хvнvvдынь [...]раhан байна.

Хэды имэ байбашье, [...] аймагай гэгээрэлэй та[...] ба партийна комсомоль[...] организацинууд хадаа л[...] бэзэй хvдэлмэрийе [...] жаруулхыи талаар нэгэ[...] хэмжээябуулгануудые аб[...]гvй.

Баhа, Пригородно рай[...]до 1007 хvнvvд мvнөө хvр[...] наhатанай hургуулида х[...]дуулагдаагvй байна. Иланг[...] „ОСО", „3-дахи пятилетк[...] Спиртозавод ба лескомби[...] г. м, газарнуудта наhа[...]най hургуулиин хvдэлм[...]муугаар ябуулагдана. Ии[...]hээ, vзэг бэшэг мэдэх[...] ябадалые ликвидаацил[...] хэрэгтэ бvхы хvсөө моби[...]зовалха хэрэгтэй. Г.

СОВЕТ СОЮЗ ДОТОР

«Маршалай нэрэмжэтэ город»—гэжэ фильм.

Ворошиловград. Хроникально-документально фильмонvvдэй украйнска студиинь бригада «Маршалай нэрэмжэтэ город»—гэжэ шэнэ Фильмиинь съемкие дvvргэбэ.

Климент Ефремович Ворошиловой ажаhууhан ба хvд[...]мэрилhэн тон интересно ис[...]рическэ газаруудайнь сье[...]кие абаhан байха юм. Гад[...] социалистическэ Ворошил[...]градай ургалтые харуул[...] эрхим hайн кадранууд[...] пленканууд дээрэ хэб[...]буулгаhан байна.

ZURAG DEERE: Ulaan-Ydiin Şapaajevai neremzete promarteeliiin çemodaanna ceexiin erxim brigadiir nyxer M. D. Ivanoov.

(*Mixailovoi foto*).

Залуу инженерн[...] судостроительн[...]

Серго Орджоникидзын [...]рэмжэтэ Севастопольско [...]водой 89 стахановцууд, [...]нинградска судостроител[...] институдай, Севастополь[...] vдэшн филиалда hур[...] байнад. Заводоуправлен[...] дэргэдэхи комсомольско [...]рогой секретарь Клава [...]ментьева хадаа мvнөө инс[...]тудай гурбадахи курс[...] ороод байна. Комсомольц[...] Горячко ба Плитницкий [...]шэд дvрбэдэхи курсаданъ [...]ража байнад. Эндэ hая[...] заводой 8 хvдэлмэришэд [...]ституды дvvргэhэн ба ин[...]нернvvд - судостроительн[...] гэжэ нэрэ абаhан байна.

XILIIN SAANAHAA TELEGRAAMMANUUD

Leiboriistske pa[...]tiiin konfereen[...] deere

Loondon, ijyyniiin 2 (TA[...] Ysegelder, Saytpoortede, le[...]riistske paartiiin konfere[...] deere, aradai froontiiji baig[...]xa tuxai asuudaliiji zybşen [...]sebe. Anxaralai ceentrte, [...]dai jediine froontiiji baigu[...] gehen duradxaltai, Xor[...] Leiboriistske ogrganizaaciin [...]zoliyyce baigaa. Rezoliy[...]gol argymeentnyydei ne[...]jy baigaab gexede, leiboriis[...] paarti xadaa obşçiiniin palaa[...] olonxiiinь tuilaza şadax[...] baina.

Şine ispolkoomoi zased[...] deere Barbaar Goyyld ty[...]legşeer hungagdaba. Pa[...]daxin bodxoolgo tuxai [...]psii ba bişe xynyydei [...] dyylgenyydiiji zybşen x[...]ge bolbol ijyyniiin h[...] bolxo ispolkoomoi zase[...] deere bolgogdobo.

Çexo-slovaakid[...] polozeeni

Praaga, ijyyniiin 1 (T[...] „Naroodni praace" gazee[...]bol demokratiiçeske Çex[...]vaakiiin naha barahan vo[...] prezideent Masariigai x[...]urda, Loonada bolhon [...] praazdniçna ydernyydte [...]xyydei ton jixe patriot[...] manifestaacanuud tuxai m[...]sene.

Xitad aradai nacionaalьna aarmi

(Yrgelzelel. Exinь 1-dexi niuurta)

ilaltadaa ynen naidaxiinь urmaşuulhan baina. Ene ilalta bolbol japoonsko aarmiiin ilagdaşagyi tuxai, samuraiska legeendede ton xysete soxiltiiji ygehen jym.

Kapituliaantnuud ba predaatelьnuud bolbol Naankinai unalgiiji, japoonsko bulimtaragşadta esergyyselgiiji boliuulxiin tula xereglexeer bodomzolhon baigaa. Xitad aradai daisaduudai bodomzonuudanь zyb boloogyi. Daiji ilaltata eses xyrter gehen loozung uriaalza, Çan Kaişii xadaa nacionaalьna aarmijaa saaşadanь bexizyylgede orozo exilee.

Xanь Fy-Ciyyji (Şanьdyyn proviinciin gybernaatoriiji) ba busad xede xeden generaalnuud—predaatelьnuudiiji) saazalan alahanai hyyleer, aarmiiin xytelberide ynen sexe patrioodud xanduulagdahan baina gebel—Bai Czyn-sii (mynөө, xitadai aarmiiin generaalьna ştaabai naçaalьnig), Lii Czynzeen (Janczii myrenei zoonadoxi. froontoor komaandovalagşa), Çzeenь Çeen (vojeenne soveedei politotdeelei naçaalьnig) Cai Tin-kai (Kantoonoi raioondoxi xitadai çaastьnuudaar komaandovalna), See Fyi (1938 onoi oktiaabriiin 10-da, Deaanь doro, xitadai aarmiiin ilaltiin organizaator)—Xynaanь proviinciin gybernaatoraar tomilogdobo, Çzaan Fa-kyi ba busad.

Byxii aarminь zoxistoi froontnuudta xubaarilagdaba, ede froontnuudainь udaridalgada vojeenne şalgagdahan deejatelьnyyd tabigdaba, tere toodonь—aradai-revoliycioonno 8-dugaar aarmiiin legendaarna polkovoodec Çzy Dee (hajaxan, Şanьsii proviinciin froontoor komaandovalagşiin tuhalagşaar tomilogdobo). Naankinai, Şanxain ba Xançzooygoi raioondo partizaanska daiji delgeryylhen, aradai-revoliycioonno 4-dygeer aarmi bolbol Je. Tiiniin komaandovani doro, Centraalьna Xitadta bulimtaran ezemdegşedei tiildenь elьgeegdehen baina.

Şinenyyd çaastьnuudiiji formirovaalxiin tulada, nacionaalьoborooniin vojeenne soveedei dergede, generaal Bai Czyn-sii tyryylelşeteigeer, vojeenne huralsalai ba mobilizaaciin otdeel baiguulagdahan ba myn tiime otdeelnyyd provinciaalьna ştaabuudta baiguulagdahan baina.

Aarmiiji politiiçeske xymyyzyylxe talaar serьjoozno erjelte boloo.

Vojeenne soveedei dergedenь politotdeel baiguulagdaa, vojeenne soveedei çleen, kompaartiiin CK-gei politbiyroogoi çleen nyx. Çzooy En-lai xadaa tus politotdeelei naçaalьnigai tuhalagşaar tomilogdoo.

Aarmida, myn tereşelen aradzonoi dundaşji politiiçeske xydelmeriiji jabuulxiin tulada maassova propagandiis otriaaduudiiji organizovaalhan, patriotiiçeska stydeençestvo bolbol armeiska politxydelmerilegşedei glaavna propagandiis xysenyydei negeniinь bolon xereglegdene. Patriotiiçeska stydeençestviin zergenyydhee, vojeenno-politiiçeske akadeeminyydte huragşadai nileed xubinь komplektovaalagdana. Speciaalьna propagandiis otriaaduudta organizovaalagdahan, xitadai geroiiçeska exenernyyd ba zaluuşuud bolbol jixe rooliiiji dyyrgene.

Janьaanьdaxi (Şenьsii) aradai-revoliycioonno 8-dugaar aarmiiin vojeenno-politiiçeske akadeemi xadaa dainai anxan exilxehee xoişo, aarmida politiiçeske kaadrnuudiiji beledxelgiin ton tomo oçaaganь myn bolno. Ende, patriooduud bolbol xizaargyi yrgen Xitadai aliş zyghөөnь suglarana. Akadeemi xadaa Xoito, Baruunxoito ba Centraalьna Xitadai partizaanska aarminuudta, myn tereşelen mongoloi ba mançzuurai partizaanguudta olon miangan politxydelmerilegşediiji beledxehen baina.

Aradai—revoliycioonno 8-dugaar aarmiiin maassova politiiçeske xydelmeriiin bajan ooped bolbol xitadai aarmiiin byxii çaastьnuudaar damzuulagdan abtana.

Xitadai aarmiiin vojeenne taaktika xadaa vojeenne talaaranşji, tereşelen finaansova-ekonomiiçeska talaaranşji daisaniiji maksimaalьnaar huladuulxa jabadalda bodomzologdonxoi. Iime ton zyb taaktika bolbol jamar jyymende asaraab gebel, japoonsko aarmiiin dobtolgiin xysenyydenь ton jixe huladahan baina. Dainai xori hariin torşo soo, Japoon xadaa aluulhan ba şarxatahantaigaa xamta 800 miangahaa deeşe xynyydee, 1000-haa deeşe samolioduudaa geegee, japoonsko floodşji nileed jixe geegdelnyydtei baina.

„Aarmida oriiş!"—gehen patriotiiçeska loozung bolbol Xitad aradai maassanuudai dunda, ilangajaa tariaaşadai zaluuşuudai dunda yrgen populiaarnostьtai boloo.

Byxii Xitad xadaa aarmi ba arad xojoroigoo xoorondo bygedearadai doogovoriiji batalxiin tylөө şine xysen tyges xydelөөnөөr ezelegeenxei. Xitadai aradzon bolbol aarmidaa tuhalxa, japoonsko marioneetogyydei byxii xemzeejabuulganuudiiji boikotiirovalxa, predaatelьnuud ba şpioonguudiiji xiorxoor barixa vojeenne xeregiiji yzeze huraxa gexe metiin eldeb ujalganuudiiji abna. Өөriingөө zyghөө, aarminь xatuu şangaar, esestee xyrter, daisaniiji xysed ilataraa aradtaa slyyzbe xexe, Xitadai erxe syleөjinь ba bejee daangiiijinь xamagaalxa geze ujalganuudiiji abna.

„Өөriingөө geroiiçeska temeseleer, xitad arad bolbol gansaşji japoonsko aarmi ba japoonsko tiiliiji handargana bişe, myn xitad arad xadaa Aaziin aradai massanuudiiji xydeleөnde oruulza, koloniaalьna byxii araduudiiji hereeze baina. Antijapoonsko nacionaalьna froontiiji baiguulhan zişeegeeree, xitad arad bolbol darlagdahan koloniaalьna araduudai gartanь, tedenei nacionaalьna syleөlelgiin xysen tyges zebsegiiji, ugaa jixe oronoi ooped deere, millioonuudai ooped deere şalgagdahan zebsegiiji bariuulan ygene". (Manyiilьski. BKP(b)-ein XVIII sjeezd deere, IKKI-de BKP(b)-ein delegaaciin doklaad).

Aguujixe xitad aradai geroiiçeska nacionaalьna aarmi bolbol japoonsko bulimtaran ezemdegşedte esergyy Xitadai syleөlelgiin temeselei xysen tyges tulaguuranь myn.

A. KOGAAN.

Byxesojuuzna xydөө aƶaxiin viistavkede kandidaad

Selengiin aimagai, Teelьmanei neremƶete kolxooz

ZURAG DEERE: Teelьmanei neremƶete kolxoozoi der- xi Ƶargalantiin hurguulida huragşad Ceretaarov bag- aa beseedelƶe baina. (Mixailovoi foto).

Selengiin aimagai, Teelьmenei neremƶete kolxooz bolbol manai respyyblikiin tyryy kolxoozuudai negen myn. Ene kolxooz bolbol Glavviistavkoomoi togtooloor, Byxesojuuzna xydөө aƶaxiin viistavkede byxiidөө xabaadalsaxaar batalagdahan baina.

Tus kolxooz bolbol aƶaxiingaa xygƶeltiin gurbadaxi tabanƶilei plaan zoxioohon ba eneeneiь kapitalovlozeeni 3 millioon tyxerig baina. Gurbadaxi tabanƶilei eseste ene kolxooz xadaa şine gorodoog bolonxoi baixa jym.

Mynөөder, bidener bolbol tus kolxoozoi şine barilganuud ba saaşadaxi perspektiivyydiijiь xaruulxa zoriлgotoigoor, ene polosaaji organizovaalaabdi.

Mynөө, ene kolxooz bolbol şine gazarta nyyƶe baina. Kolxoozno elektrostaanca, raadioyyzel, kylьtyyrne-gegeerelei yçrezdeeninyyd—ede byxii xadaa 12 ƶilei saad tee xaranxii, dylii baihan Ƶargalanta niutagai dyrse şaraiji yndehөөrenь xubilgaa.

ZURAG DEERE: BXAV-de kandidaad, Teelьmanei neremƶete kolxoozoi tugalşa nyxer Budaajeva radioo şagnaƶa baina. (Mixailovoi foto).

XYNDETE ERXENYYDEE BEJELYYLNEB

enet aba esege, axanar, n darlagdangi buriaaduud- şad xadaa lama, kulaa- dai xydelmeride niurgaa lgeƶe, niydenelgөө niolbo- ixaƶa jabadag saganь jixe- i bişe şingieer hanagda- ne xadaa cariizmiin yje- Oktiaabrьska revoliyyciin tee tiime baigaa. uujixe socialiis revoliyy- naran mandaƶa, bidener, aduud-tariaaşadta, өөriin- şine aƶabaidaliiji zoxioon ulxa gaixamşag yrgen neegdee. Bolьşeviig paar- sesen politiiko—kolxoozno bolbol bidende bodoto oçna ba kylьtyyrne aƶabai- xangaa. lanь, jedinoliiçne aƶaxiitai da, aƶal jaagaaşji xynde xy aigşa belei. Bi byri yninhөө modo xiyrөөdelgede hy- ba modo xiyrөөdedeg teed mynөөşji enel xy- eri deeree bainab. Urdiin ƶal ba mynөөnelgөө xy- eriiji sasuulƶa yzexe du- xyrene. eelxede, modo xiyrөөdel- abja. Modiiji garai xiyrөө xiyrөөdexiin tula, terenee alan beledxexe xeregtei. ee bydyyn modon baigaa , terenee xojor teeheenь , nimegelxe jym. Modiiji beledxexede, modonhoo xe xajagdadag baina. Ilge- eledxeed, xojor xyn xiy- xedөө, ydertөө jixel haa ogoonno meetr xiyrөө- xe baigşa hen. nөө manai kolxooz bolbol iiçestveer jabaxa piiloraa- lguulhan baina. Eneende xydelmerilelsөneb. Xediişji bydyyn, xediişji xatuu modon baig өөregyi—maşiina tereniiji xiyrөөdexe. Ene raamaar xiyrөөdexede modonhoo jyynşji xajagdanagyi, barandaa xereglegdene. Modonoi zaxanuudanь eldeb bariiganuudta xereglegdene, ugaldxadaa, xiyrөөgeinь xibedehen miin xajagdaxagyi jym.

Piloraamada xamta 4 xynyyd xydelmerilnebdi. Bi edeneigee brigadiiranь xym. Sagaa xysedөөr xeregleed, mexaniizmanuudaa zybөөr jabuulaad baixadaa ydertөө 1000-1200 pogoonno meetr xioos xiyrөөdenebdi. Ene xadaa, xerbee garaar xiyrөөdөө haa 20 xynyydei xexe xydelmeriijinь 4 xyn xenebdi. Gexetei xamta, aƶalanь garai xydelmerihөө xedii xyngen, bejede xedii amar geeşeb daa!

Elektriiçestvo, xydөө aƶaxiin busad sloozno maşiinanuud xadaa manai aƶaliiji xyngedxөө, kolxoozoo bolьşevig johonoi, kolxoozniguudiiji zaƶitoçna ba kylьtyyrne aƶabaidaltai bolgoxo jabadalda gaixamşag tolçoog xehen baina.

Iimeer aƶaillaxahaa gadna, myn Staalinska Konstituuca soo altan yzegyydeer bişegdenxei erxenyydiiji—amarxa ba huraxa erxenyydiiji xereg deerenь bejelyylneb.

Ene zoltoi ƶargaltai aƶabaidalaigaa tyløø, nyxer Staalinda, bolьşevig paartida ba soveed pravitelьstvodo xaluun amarşalgiiji xyrgeneb.

Batuujev Balьƶa—modo xiyrөөdegşedei brigaadiin brigadiir.

KOLXOOZNO KLYYBEI BARILGA DEERE

Ƶargalanta goloi xoito tala. Uhanai urdaxanь şuuƶaƶa duuldana, naranai tujaan uhan deegyyr ƶirelgeteed, xolohoo altarma gerel sasaruulna, baruun xoinohoo heryyxen hebşeen yileeƶe, aja gangiin yner haixanaar anxilana... Jaagaaşji haixan niutag, jaagaaşji gojo talmai geeşeb!

Gurbadaxi tabanƶilei eseste, ene gazarta Teelьmanei neremƶete kolxoozoi ceentrenь bolxo jym. Eldeb modonuudaar nogooruulagdahan yylicenyyd, uuƶam ba haruul gernyyd... Edenei dunda kolxoozno klyyb baixa. Ene klyybei bariiganь mynөө exilegdeed baina.

Gurbadaxi tabanƶil soo bodxoogdoxo tomo, socialiis objeektnyydei negen—kolxoozno klyybei bariigada 133.735 tyxerig myngen gargaşalagdaxa. Ene xadaa 750 kvadraatna meetr talmaiji ezelxe jym. 750 kybmeetr modonoi materiaal, 130 kybmeetr şuluun, 9 toonn izvioosko, 4 toonn ceement, 110 liist xuşalgiin tymer, 840 kgr. xadaahan ba busad—ede xadaa kolxoozoi şine klyybei bariigada xereglegdexe materiaalnuud myn.

Mynөө ene klyybei bariiga deere 16 darxaşuul, 5 gaƶarai xydelmerişed, 12 xynyyd 48 moridoor xydelmerilne.

Xydelmeri busalƶa baina. Teelьmanei neremƶete kolxoozoi kolxoozniguud bolbol ene ƶilei nojaabriin 7—Aguujixe Oktiaabrьska socialiis Revoliyyciin XXII ƶilei oiji şine klyyb soogoo yngergexiiji xyileene. Teed, ene xysel bejelyylegdexe.

Bariiga deere xydelmerilƶe baigaa kolxoozniguud-darxaşuul xadaa tyryy socialiis bariiganuudai meetodeer, tyrgen bariigiiji bejelyylxiin tula staxaanovska xydelөөniiji yrgenөөr delgeryylƶe, yiledberiingөө bytөөsiiji gaixamşagaar deeşelyylne. Xedii staxaanovcuud ene bariiga deere xydelmerilnebi Çimiitov Naidan, Baniijev Ƶab, Banzaraksaajev—ede bolbol socialiis aƶalai erxim ƶişeenyydiiji xaruuldag xynyyd myn.

Klyyb soonь 300 xynyydei huuritai zriitelьne zaal, gaixamşag foije, byfeed, unşalgiin gaƶar, artiistnuudai naada xaruulgadaa beledxexe koomnatanuud ba busad oboruudovalagdaxa baina. Ene klyyb soogoo kolxoozno samodeejatelьnostiin kryƶooguud vestypaaldag baixa.

1921 ondo Vladiimir Ilьiç Leeninei sexe xytelberi doro zoxioogdohon, gyreniiji elektrofiikaacalgiin plaan xadaa cariizmiin kolooni baihan, mynөө halbaraƶa baigaa socialiis Buriaad-Mongoloi bulan toxoigoorонь bejelyylegdeƶe baina. Tus kolxoozoi klyyb, kolxooznuudai gernyyd, yiledberiin bariiganuudiiji Ilьiçiin laampoçkanuud gereltyylne.

Kolxoozoi şine klyyb bolbol kolxoozniguudai sylөө sagtaa kylьtyyrneer, xyxiyyn bajartaigaar amarxa gaƶaranь myn bolxo. Iime orondo, manai Aguujixe exe orondo, xynyyd tuxai, kolxoozniguud tuxai staalinska anxaral xadaa yder byri bejelyylegdeƶe baigaa iime orondo, Socialiizmiin aguujixe dokyymeent — Staalinska Konstituuciin naran doro, aƶahuuxanь, xydelmerilxenь, amarxanь urmataişji, bajartaişji, omogorxoltoişji baina daa!

ERXIMEER XYDELMERILXE UJALGATAIBDI

Bi xadaa tabi garan nahatai bolood bainab. Ene yje soo Jyy-xeexen xaraaşji, yzeeşjib daa. Urdanь jamarşji erxegyi ba aduuha mal mete toologdodog baihan buriaadai aƶabaidaliiji hanaxada uidxartai baina.

Urdiingaa aƶabaidaliiji hanaƶa, xediixen ygөөr xelebel iime geeşe.

Ygleeder edixe edlee xooloigoo tuxai sag yrgelƶe hanaagaa zobongi jabadag baigaabdi. Xaişan geed, xen bajanda, jamar nojondo xydelmerilƶe kysoog xileeme oloxiiji bododog hemdi. Ygeitei jaduu xyniiji zanaxa zonxiloxo xynyyd jixe olon baigaa. Bajad nojod, lama burxan geed le aixa megdexe uşarnuud olon yzegdedeg belei. Berxeteil hen daa!

Mynөө, jamar jixe xyxiyy, bajartai, ƶargaltai aƶabaidaltai boloo geeşe bibdi. Aƶalnai zoltoi, xyndetei boloo. Өөrtөө, exe orondoo xydelmerilneb geƶe hanaxadaa—omogtoişji, xyxiyyteişji baina daa. Ƶaziitoçna, kylьtyyrne aƶabaidal ynexөөree yzegdөөd baina. Ƶişeelxede, urdanь niydendөө xaraagyi şixendee duulaagyi raadioo, elektriiçestvo gexe meted manai kolxoozdo bii boloo.

Elektriiçestvo xadaa jixe le aşa tuhatai baina. Urdanь, kerosiinova laampaşji ton xomor, kerosiinşji olododoggyi deereheenь, uşaagtaa gal nosoozo gereltyylee bolood le baidag belei.

Xarin mynөө, ydeşe bolomsaar ƶil byxenelde elektriiçeske laampa jalarana. Ygleegyyr bolomsaar, elektriiçestvee busad yiledberide zoriuulnabdi. Ƶişeenь, mexaniziirovanne lesopiilka elektriiçestveer xydelgegdene.

Bi bolbol lesopiilno raamiin dergede xydelmerilneb. Ende xydelmerilegşe byxende jixe, xariuusalgatai zoriigo daalgagdaa geƶe oilgonoşji ba ene zoriigojoo erxim hainaar dyyrgexe geƶe oroldonoşjibdi.

Manai kolxoozdo, Staalinska Gurbadugaar Tabanƶilei torşo soo tuilai jixe bariigiin programma tabigdaa. Eeneniiji dyyrgexe ton şuxala.

Ene bariigiiji amƶaltatalgaar sym dyyrgexiin tulada, biderherhee jamar materiaalnuud erigdexe bainab, tedeniiji bygediinь xangaxa şadaxabdi.

Ede bygediiji xangaxiin tula, gansal tyrgenөөr, hainaar, oroldostoigoor xydelmerilxe xeregtei.

Bidener bolbol tyrgenөөr, hainaar, oroldostoigoor xydelmerilxe ujalgataibdi, uşaranь, erxim hainaar xydelmerilxedөө, negen talahaa—өөhediingөө zaƶiitoçna ba kylьtyyrne aƶabaidaliiji ulam byri debƶyylnebdi, nygөө talahaa—exe oronoigoo xyse şadaliiji, oboroonno şadabariiji ulam byri byxeƶyylnebdi.

Jişe Naidaanov.

Kolxoozno ƶargalta baidal halbarna

lьmanei neremƶete kolxoozoi xytelberilegşediiji somo veedei preziidiymei zasedanda baixadanь oloobdi. En BXAV-iin kandidaaduud, oomoi sekretaarь nyxer oşo Danzaanov, kolxoozoi legşe nyxer Oçiirov ba oomoi sekretaariiji orolog xer Şagdar Ajuuşeejev tei uulzaabdi. Somonoi dei zasedaani deere ene yydei şuxaliin şuxala ainuud xelsegdeƶe baiba.

ener xadaa partkoomoi taariiji orologşo, kolxoo ne ceentriin bariiganuudai ilsnig nyxer Ajuuşeejev mta kolxoozoi mynөө bai eentr deere jireebdi. Ny juuşeejev xadaa, kolxoo o mynөөderei baidal tu ygleederei zoriigonuud, ektiivyyd tuxai todorxol xөөrene.

dexen minuuta bolood, bi r xadaa kolxoozoi şine riin uçaastog deere oşo bainabdi. Bariigi n naçaalь bolbol bariigdaxa johotoi anuudai plaan, çertiooziiji e, byteed baixadaa kol o şine ceentriin jamaraar daxa baihiijinь xeleƶe yge

iveeni g. m. zarim ob yyd bariigdaƶa dyyrehen , diilenxi bariiganuudanь e bariigdaƶa yşөө edyi baina. Zarimanainь anь bariigdanxai, zarima zybxen le oroinь xuşagdaagyi, zarimanainь fyndaamentanь haja tabigdaƶa baina—tiin, xeden arbaad xynyyd, morid sag yrgelƶe ende xydelmerilne. Bariigaşad aadaa gorodskoi tiipiin, kylьtyyrne, zoxiimƶotoi ceentrtei boixiin tulada jixe oroldolgiiji gargana. Nege monsogor modiiji xaruuldaxadaaşji, nege adxa xybxiiji tabixadaaşji, nege kirpiiciiji niaaxadaaşji—xaanaşji ezenei, anxaralta, oroldogotoi garaar xegdeheninь xaragdana.

Staalinska Gurbadugaar tabanƶil soo tus kolxoozoi tyxel şaranь yndehөөrөө xubilxa baina. 75 morinoi xysetei elektrostaanca, 30 noomertoi gostiinica, 300 xynei huuxa zriitelьne zaaltai klyyb, radiooyyzelei şine baira, saad ba bylьvaarnuud, pleemfeermiin tipovoi şine bariiganuud, bişe bişe erxim hain objeektnyyd—ede bygede xadaa Teelьmanei neremƶete kolxoozoi aldar soliijinь xeden arba daxin arbidxaxa, Ƶargalantiin yrgen talada gaixamşag yzesxelen gorodoogiiji bii bolgoxo baina.

Kolxoozoi ceentr xadaa Staalinska Gurbadugaar Tabanƶilei eseste jamaraar xaragdaxab? 49 kvartaalnuud baixa jym. Kvartaal byride 7—8 ba yşөө deeşee dvoornuud baixa. Dvoornuudai ysaadьba şadarai gaƶarnuud xadaa jamaraar xubaarilagdaxa bainab gexede, dvoor byxende 0,20 gektaar gaƶarnuud ygtexe baina. Tere gaƶar deeree kolxooznig xadaa aƶaxiin xamag şuxala bariiganuudiiji (ger, ambaar, ymsiin malai baixa baira g. m.) xexe erxetei baixa.

1. ELEKTRIIÇESKE LAAMPOÇKANUUD

Tiimeş yni bolooggyi, xojorxon ƶil yngerөө aabdaa. Teelьmanei neremƶete kolxoozoi partoorg Togooşo Danzaanovoiiji manai respyyblike soo xen medexegyib? Togooşo bolbol Teelьmanei neremƶete kolxoozoi tyryy, erxim kolxoozoiai zergede tabigşadai negeniinь myn. Egeel tere xadaa kolxoozno elektrostaanciiji, raadioyyzeliiji baiguulxa tuxai asuudaliiji tabihan baina. Kolxoozniguud bolbol өөriingөө avtoriitetne xytelbeiiliegşiin iniciatiiviiji xaluunaar demƶee hen... Tiin, kolxooz xadaa Ilьiçiin laampoçkanuudtai xeregleheer ƶilhee ylyy boloo. Kolxoozniguudai gerte, malai baranuudta, elektriiçeske laampoçkanuudai gerelnyyd socialis epooxiin bodoto kylьtyyriiji asaraa. Mynөөxen deeree elektrostaancanь xyse bagatai baina. Gebeş, oiriin 2-3 ƶilnyydei turşa soo johotoi, xysen tyges elektrostaancatai bolxo jym.

2. KLYYBTENЬ OROGTII ...

Klyybeinь, mynөө zybxen le fyndaamentanь tabigdanxai.

—Oktiaabrьska aguujixe socialiis revoliyyciin XXII oiji şine klyyb soogoo yngergexebdi—geƶe nyxer Ajuuşeejev etigeltaigeer medyyjene.

Nojaabriin 7-do Teelьmanei neremƶete kolxoozoi klyyb soo oşoxot. Xoito talahaanь yydiinь tataad orogtii. Taanadiiji urin zulgii zantai şvelcaarkanuud ugtaxa. Palьtoogoo razdevaalьnida ygexet. Noomer abaad saaşaa oroxodotnoi, kolxoozno byfeed baixa. Tiin, ende xoollood, tancevaalьna zaal soo orozo, zaluuşuudai kompaani soo (ybeged, xygşedenşji miin xaraad baixagyi) goritoi geşeer taancanuudiiji xeed, hain geşeer xataraldaad baixadatnai, genete elektriiçeske zvonoog xanxinaşaxa, ygeiş haa „zriitelьne zaal soo orogtii" gehen uriaal raadiiogoor xelegdexe baixa.

... Teed, zriitelьne zaal soo orobo geeşet. Joho gurimaaranь, Oktiaabrьska revoliyyciin oido zoriuulagdahan torƶeestvenne zasedaani bolxo aabdaa. Terenei hyyleer, jamar negen xyxiyyn pьjees, myzekaalьna-literatuurna noomer xaruulagdaxa. (Myzekaalьna-dramatiiçeska kryƶoog mynөөşji bii jym, tereniiji xytelberildeg speciaaliiziirovanne xynşji bii, instrymeentnyydşji bii).

... Tiin, solbo gartar xyxildeed, bairadaa oşoşo, untariaa zahaad xebtexedetnei, kolxoozno xyxiyyn zaluuşuulai sengelig gojo taancanuud, omog doriuun ygenyyd hanaagiitnai yyrei saitar xydelgexe...

Ede strooguudiiji, partkoomoi sekretaariiji orologşo, kolxoozno şine ceentriin bariigiin naçaalьnig, 1929 ondo KVƶD dee bolhon konfliikt soogoor xitadai teneg generaal Ƶan-Syee-Liaanai seregyydte otpoorliiji ygelgede xabaadagşa nyxer Şagdar Ajuuşeejev xelee jym. Bolьşevigoi ygenь xeregehe holixogyi jym. Nojaabriin 7-do Teelьmanei neremƶete kolxoozoi kolxoozniguudai şine, haruul, jixe ba zoxistoi klyyb soogoo praazdnigaa yngergexe baihandanь lab naidagtii.

3. BYXESOJUUZNA XYDӨӨ AƵAXIIN VIISTAVKEDE KANDIDAAD

Teelьmanei neremƶete kolxooz bolbol byxii kolxoozooroo BXAV-de kandidaad jym. Kolxooz soo erxim soloto xynyyd bii. Kolxoozno elektrostaanciiji, radiooyyzeliiji baiguulxada xen iniciaator baigaab? Kolxoozno aƶaxiin jixenyyd amƶaltanuudiiji xen xangaab? Kolxooz sooxi 70 garan staxaanovcuudiiji xen xymyyƶyyleeb, politiiko-maassova xydelmeriiji xen tabiaab, BKP (b)-ein istooriiji yzexe kryƶoogiiji xen organizovaalaab? **Togooşo Danzaanov.**

Kolxoozoi tyryylegşe nyxer Oçiirovoi xytelberi doro soloto staxaanovcuud, BXAV-de kandidaaduud Oçirƶaapov, Xalzaanova, Ƶalsaanova, Dampilova, Lubsaanova, Budaajeva ba Cereenov gegşed urgahan baina. Tedenerei ba bişe bişe olontoto aktiivna kolxoozniguudai ynen sexe xydelmeriin aşaar, tus kolxooz bolbol manai exe oronoi ulaan stolicө—Moskvaada axadyygei soveed respyyblikenyydei tyløølegşedte өөrlingөө amƶaltanuudiiji demonstriirovelxe erxiiji tuilahan baina.

Kolxooz xadaa yngeregşe ƶilde 72 yniedhee (feerme deeree) ynieen byrihөө 1915 liitr hy haaƶa abaa. KTF-iin talaar (1937 ba 38 onuudta) 100 tolgoi byrihөө 83,7 unagadiiji abaa. Myn tereşelen tus kolxoozoi OTF bolbol hain rezylьtaaduudiiji xaruulhan baina.

* *

Mynөө Teelьmanei neremƶete kolxoozdo tuilagdaad baihan amƶaltanuud baga bişe baina.

Teelьmanei neremƶete kolxoozoi kolxoozniguud ba kolxooznicanuud bolbol partiina organizaaciin xytelberi doro, aimagai ba respyyblikaanska partiina ba soveed organizaacanuudai tuhalamƶaar, Gurbadaxi Staalinska Tabanƶil soo tabihan ede plaanuudaa dyyren gyisedxexe, manai Soveed Sojuuzai erxim kolxoozuudai tyryy zergede oroxo baihandanь jamarşji hezeglelge baixagyi.

C. Oçiirov.
C. Cebydeejev.
D. Lubsaanov.

1939 onei ijyyniin 7. Selengiin aimagai, Ƶargalantiin somonoi, Teelьmanei neremƶete kolxooz.

Paartiin istooriiji yzegşedte konsulьtaaca

„Demokratiiçeska revoliyycede sociaal-demokratiiin xojor taaktika“ geze V. I. Leeninei kniige

„Demokratiiçeska revoliyycede sociaal-demokratiiin xojor taaktika“ geze kniigiiji Leenin bolbol 1905 onoi tyryyşiin xaxadta, paartiiin III sjeezdiin hyylde bişehen baina. Urgaza baigaa, 1905-1907 onuudai byrzyaazna-demokratiiçeska revoliyyce oobşçestviin byxii angiinuudiiji xydeleende asarhan baina. Angi byxen xadaa eeriingee poliitikiiji, busad anginuudta eeriingee xandalgiiji elirxeilen gargaza, eeriingee taaktika bii bolgozo baigaa.

Urgaza baigaa revoliycioonno debzelte xadaa gurban sociaalьna xysenyydte zoxildohon, gurban poliitiiçeske şiglyylelgenyydiiji tyryyşiin huurida gargahan baina. Ede poliitiiçeske şiglyylelge byxen xadaa revoliyyceer debzyylegdeze baigaa asuudalnuudiiji eeriinxleeree, eeriingee meetodyydeer, eeriingee xysenyydeer şiidxexiiji tyxleereze baigaa.

Revoliyyciiji butasoxixiin tula cariizm bolbol byxii xemzeenyydiiji abza baigaa hen. „Caarska praviitelьstvo bolbol xydelmerişen ba tariaaşaniiji galzuu şiryyneer daran baihaar baigaa. Gebeş, tus praviitelьstvo bolbol gansal repreessieer le revoliyycetei temeseze xyse xyrxe aragagyi geze medengyi baiza şadaagyi. Tiime xadaa repreessiiin xazuugaar laviirovalxa poliitikodo orodog bolbo. Negen talahaa, jivreiske xiudalganuudiiji (pogroomuudiiji) ba armiaan-tataarai xiudaldaa xeze, eehediingee provokaatornuudai tuhalamzaar Rossiiin araduudiiji beje bejedenь ximaralduulan dailalduuldag bolbo. Nygee talahaa, — zakoon gargalgiin erxe dyymede baixagyigeer... zeemske soboor gy, ali gyrenei dyyme metiin şinzetei „tyleelelgiin yçrezdeeni“ tataxa geze naiduulhan baina. Ede byxii xemzeenyyd xadaa revoliyyciin xysenyydiiji xaxa soxixo ba dunduurxi aradai sloiji revoliyycehee tahalaxiin tulada uridşalan abtahan baigaa.“ „(*BKP (b)-ein istooriiin xuriaangii kyyrs*,“ n. 59).

Revoliycioonno xydelmerişed ba tariaaşadhaa ylemze jixeer aidag, liberaalьna byrzyazii bolbol aradai bodoto intereesyydei xyzyyn deere, cariizmtai eertee aşagtai xelsee tuilahan ba kontrrevoliycioonno xysen bolzo vestypaalhan baina.

Revoliyyciiji uragşanь xytelxe, revoliyyciin gegemoon baiza şadaxa, gansaxan poliitiiçeske xysen xadaa proletariaad baigaa hen. Xydelmerişen angitai sojuuz bolzo şadaxa, gansaxan serьjoozno xysen xadaa azalşa tariaaşad baigaa. Byrzyaazna-demokratiiçeska revoliyyciin gegemoon bolxo, proletariaadai urda poliitiiçeske asuudalnuud tabigdahan baigaa gebel: „zebsegte vosstaaniiiji organizovaalxa tuxai, caarska praviitelьstviiji unagaaxa tuxai, sagzuuriin revoliycioonno praviitelьstviiji baiguulxa tuxai, ene praviitelьstvodo sociaal-demokratiiin xabaadalsalga tuxai, tariaaşanda xandalga tuxai, liberaalьna byrzyaziiida xandalga tuxai g. m. Sociaal-demokratiiin jediine ba haisa bodomzologdohon marksiis taaktikiiji taaruulan zoxiooxo zailaşagyi şuxala baigaa.“ (*BKP (b)-ein istooriiin xuriaangii kyyrs*,“ n. 60).

Gebeş, „menьşeviigyydei opportuniizm ba raskoolьniçeska jabuulgiin daşaramda Rossiisko sociaal-domokratii bolbol ene yjede raskooldo orozo xojor fraakca bolhon,“ ede xadaa „... xereg deeree... xojor ondoo paarti baihan janza hanuulza baihan“ deereheenь, jediine marksiis taaktikiiji zoxioon gargalga haatuulagdaza baigaa. Menьşeviigyyd bolbol paartiiin olonxidtoi *organizacioonno* asuudalnuudaar gargahan eeriingee xuuşan raznoglaasinuudta şine raznoglaasinuudiiji—*taktiiçeska* asuudalnuudaar gargahan raznoglaasinuudiiji nemehen baina. „Jediine paartiiin ygei baihan uşar partiiina jediine taaktika ygei baixa jabadalda asaraa.“ (*BKP(b)-ein istooriiin xuriaangii kyyrs*,“ n. 60).

Jediine taaktika zoxioon gargaxiin tula III sjeezd zarlaxiiji menьşeviigyydte bolьşeviigyyd duradxahan baigaa, ene taaktikiiji byxii sociaal-demokratiiçeska organizaacanuud, RSDRP-ein byxii çleengyyd bolbol azabaidaldaa ynen sexeer bejelyylxe ujalgatai baixa baigaa. Gebeş, menьşeviigyyd bolbol sjeezdiiji zarlaxa jabadalda haad xehen ba sociaal-demokratiiçeska paartiiin jediine taaktika bii bolgolgodo esergyy baigaa hen. Tedener bolbol proletariaadai ba tariaaşadai revoliycioonno xydeleeji butasoxixo jabadaldanь reaakcada tuhalan, aguujixe poliitiiçeske sobiitinuudai urda proletariaadiiji zebseggyigeer yleexiiji oroldohon baigaa. Ene uşar xadaa paartiiin III sjeezd zarlalgiin iniciatiiviiji eehediingee garta abxiijinь bolьşeviigyydiiji baalhan baina. 1905 onoi apreelьde, Loondondo sjeezd zarlagdaa hen. Menьşeviigyyd bolbol sjeezdiin xydelmeride xabaadaxiiji arsaza, taktiiçeska asuudalnuudaa şiidxexiin tula, eehediingee konfereenciiji Zineevede tatahan baina. Nege adali asuudal tuşaa III bolьşeviig sjeezdeer ba menьşeviig konfereenceer gargagdahan şiidxeberinyyd ton xojor ondoo baigaa hen. Ede şiidxeberinyyd xadaa taktiiçeska asuudalnuudai talaar bolьşeviigyyd ba menьşeviigyydei xoorondo holisoldooji eliryylen gargahan baina.

Paartiiin III sjeezdiin şiidxeberinyyd xadaa jireze jabaa byrzyaazna-demokratiiçeska revoliyycede bolьşeviigyydei revoliycioonno taaktikiiji elirxeelen xaruulhan baigaa. Ene xadaa tus revoliyycede gegemooniiin rooliiji proletariaadta tabiaa hen. Menьşeviig konfereenciin şiidxeberinyyd bolbol proletariaadiiji liberaalьna byrzyaziin pridaatog bolgoxiiji xysehen jym.

„Leenin bolbol menьşeviigyydei taaktikiiji kritikovaalhan klassiiçeska kriitikiiji ba bolьşeviig paartiiin taaktikiin geniaalьna yndehe huuriiiji, „Demokratiiçeske revoliyycede sociaal-demokratiiin xojor taaktika“ geze istoriiçeska kniige soogoo ygehen baina.“ „(*BKP(b)-ein istooriiin xuriaangii kyyrs*“, niuur 62).

Ene xydelmeri soogoo, Leenin bolbol menьşeviigyydei taaktikiiji, ulasxoorondiin opportuniizmiin taaktikiiji butasoxihon ba revoliycioonno marksiistnuudai, gansaş byrzyaazna-demokratiiçeska revoliyyciin yjedexi bişe, xarin byrzyaazna-demokratiiçeska revoliyyciin socialiis revoliyycede şilzen orolgiin proceessdexi taaktikiiji yndehelhen baina.

Bolьşeviigyydei taaktika bolbol byrzyaazna-demokratiiçeska revoliyyciin xysed ilaltada bodomzologdohon ba eneendenь egeel tyryyşeer proletariaad zainteresoovanna baigaa hen, jyyb gexede, ene ilalta xadaa eeriingee garta azalşa maassanuudai xytelberiiiji abza, organizoovanno, poliitiiçeske jixe xysen bolxo ba byrzyaazna-demokratiiçeska revoliyyciin socialiis revoliyycede şilzen orolgiiji xurdadxaxiin argabaidalnuudiiji proletariaadta olgoxo baigaa. Tariaaşad bolbol byrzyaazna-demokratiiçeska revoliyyciin xysed ilaltada myn tereşelen zainteresoovanna baigaa, jyyb gexede, ene ilalta xadaa pomeeşçigei gazariiji ba poliitiiçeske syleeji tariaaşadta ygeze şadaxa baigaa. Tariaaşadai ekonomiiçeska ba poliitiiçeske intereesyyd xadaa tariaaşadiiji byrzyaazna-demokratiiçeska revoliyycede proletariaadai jesteestvenne sojuuznig bolgodog baigaa.

Leenin bolbol „Demokratiiçeska revoliyycede sociaal-demokratiiin xojor taaktika“ geze xydelmeri soogoo, liberaalьna byrzyazii xadaa byrzyaazna-demokratiiçeska revoliyyciin xysed ilaltada zainterisoovanna bişe ba tere bolbol konstitucioonno monaarxiin baaza deere caarьtai taaran xelseed, caarska zasag bailgaxiiji ermelzexe geze zaahan baina.

Eneen deerehee, Leenin bolbol byrzyaazna-demokratiiçeska revoliyyce xadaa xerbee ene revoliyyciin voozdinь proletariaadai baigaahaanь, gansal tiixede ilaxa geze viivod xehen jym. Revoliyyciin voozdь bolxo, proletariaad xadaa eneentei xamta, tariaaşadtai sojuuz baiguulgiiji xangaxa ba liberaalьna byrzyaziiji izoliirovalxa johotoi baigaa. Xerbee xydelmerişen angiiin paarti xadaa cariizmda esergyy aradai vosstaani organizovaalxa xeregte aktiivnaar xabaadalsaahaa, xerbee ilaltada vosstaaniiin rezylьtaadta, kontrrevoliyyciiji esestenь xyrter ongilon butasoxixo ba bygedearadai tyleelelgiin suglaa zarlaxa johotoi, sagzuuriin revoliycioonno praviitelьstviin baiguulagdaahaa, tiimel ysloovido, byrzyaazna-demokratiiçeska revoliyyce ilaza şadaxa geze, Leenin toolodog hen. Sociaal-demokratiiçeska paarti bolbol revoliyyciiji esestenь xyrgexiin tula taatai ysloovinuudai boloo haanь tiime praviitelьstvodo orolsoxohoo arsaxagyi johotoi.

„Kapitaliis oobşçestvodoxi angi bolxo, byrzyaziin eere baidaliinь xadaa demokratiiçeska perevoroodto terenei posleedovatelьne bişe baixa jabadaliiji zailuulaşagyi gargana. Angi bolxo, proletariaadai eere baidaliinь xadaa tereniiji posleedovatelьne demokraad baixiijinь baalana. Proletariaadai şangadahan jabadalai zanaza baihan, demokratiiçeska progreesshee aigaad, byrzyazii xadaa gederge xoişoo xarana. Proletariaadta, ceepьnyydhee bişe, geexe jyymen ygei, xarin demokratiizmiin aşa tuhaar tere xadaa byxii delxeiji ezelxe... Byrzyaazna revoliyyce posleedovatelьne baixa byriee, tere xadaa demokratiiçeska pereboroodto proletariaadai ba tariaaşanai aşag tuhiiji jixeer xangana.“ (*Leenin* t. VIII, niuur 58).

Menьşeviigyydei taaktika xadaa byri ondoo baigaa. Jireze jabaa revoliyyce xadaa byrzyaazna revoliyyce myn, tiimehee, ene revoliyyciin xytelberilegşenь, gegemooniinь xadaa gansa liberaalьna byrzyazii baiza şadaxa geze, menьşeviigyyd barimtaladag baigaa. Menьşeviigyydei hanahanai johoor, proletariaad xadaa revoliycioonno tariaaşadta dytelexe bişe, xarin liberaalьna byrzyaziin pridaatog, hyyliinь bolzo, tereende dytelexe johotoi baigaa. Menьşeviigyyd bolbol revoliyycehee liberaalьna byrzyaziiji soşormogduulxajaa aidag hen. Xerbee byrzyazii bolbol revoliyycehee zailan guibaa haanь, revoliyyce hularaxa baina geze menьşeviigyyd batalan xeledeg baigaa. Ilaltata vosstaaniiin boloo haanь, sociaal demokratii bolbol xazuu teeşee zailaza, revoliyyciiji xytelberilxe zamiijinь liberaalьna byrzyaziida ygexe johotoi geze menьşeviigyyd toolodog hen. Myn tereşelen, xerbee vosstaaniiin rezylьtaadta, sagzuuriin revoliycioonno praviitelьstviin baiguulagdaa haanь, sociaal-demokratii bolbol ene praviitelьstvodo jaabaşji orolsoxo johogyi, jyyndeb gexede, ene xadaa „byrzyaziiji revoliyycehee soşoozo bolxo“ baina geze menьşeviigyyd toolodog baigaa. Menьşeviigyydei taktiiçeska poziicanuud iime baigaa. Edener xadaa antimarksiis, antiproletaarska baigaa.

Menьşeviigyydei byrzyaazna poziiciiji kriitikelze, Leenin bişee hen:

„Marksiizm bolbol proletaariiiji byrzyaazna revoliyycehee xolodxon zailuulgada bişe, tereende xabaadalsaxagyi jabaldalda bişe, tere revoliyyciin xytelberiiiji byrzyaziida ygelgede bişe, xarin heerge, ton energiiçne xabaadalsaxa, posleedovatelьne proletaarьska demokratiizmiin tylee, revoliyyciiji esestenь xyrgexiin tylee ton erid şanga temesexiiji hurgana.“ (*Leenin*, t. VIII, niuur 58).

Leenin bolbol tariaaşadtai sojuuz baiguulza, cariizmiiji unagaalga ba demokratiiçeska respyyblike baiguulgiiji xangaxa ba aradai xyzyyn deere cariizmtai xelsen taaraxa gehen liberaalьna byrzyaziiin hedelgiiji likvidiirovelxe, tiime revoliycioonno xysiiji xydelmerişen angida xaradag baigaa.

Leenin bolbol proletariaad xadaa byrzyaazna-demokratiiçeska revoliyyciin voozdь, gegemooniinь baixa byxii argatai geeşe, uşaranь, proletariaad xadaa „jediine ba bejee daangi poliitiiçeske xysen“ bolzo zagsaxa argabaidaliiji ygexe eeriingee bejee daangi poliitiiçeske paartitai, mynee sagai oobşçestviin gansaxan le posleedovatelьne-revoliycioonno xysen myn bolno geze toolodog hen. (Myn tende, niuur 75).

Saaşanь, xerbee proletariaad bolbol tariaaşaniiji eeriingee sojuuznig bolgozo şadaa haa, byrzyaazna-demokratiiçeska revoliyycede voozdь baihan eeriingee rooliiji dyyrgexe geeşe geze Leenin toolodog hen.

„Xerbee proletariaadai revoliycioonno temeseldenь byxii tariaaşan maassiin negedeel haanь, egeei iime ysloovido proletariaad xadaa demokratiizmiin tylee ilalta asardag temeselşe bolhon baiza şadaxa.“ (*Leenin*, myn tende, niuur 65).

Demokratiiçeska, aradai revoliyycede xydelmerişen angiin tariaaşadtai sojuuz baiguulxada esergyysen vestypaaldag, menьşeviigyydiiji kriitikelen, Leenin bişee hen:

„Ilaltata orod revoliyycede tariaaşadai rooliiji xen soxom oilgonob, tere bolbol byrzyaziiin guiban xazagairaxada, revoliyyciin dalaisa hularaxa jym geze xeleze şadaxagyi hen. Uşaranь, ynendee xadaa, byrzyaziin guiban xazagairaxada ba proletariaadtai zergeşen tariaaşan maassiin aktiivna revoliycioneer bolon vestypaalxada, gansal tiixede, orod revoliyyciin johoto dalaisa exilxe, gansal tiixede byrzyaazna-demokratiiçeska xubilaltiin epooxodo bolzo bolxo, bodoto johonoi ylyy jixe revoliycioonno dalaisa bolxo baina.“ (*Leenin* myn tende, niuur 95 96).

Leenin bolbol demokratiiçeska revoliyycehee byrzyaziiiji xolodxoxiiji, liberaalьna byrzyaziiiji poliitiiçeske izoliaacalxiiji erihen baina.

Leeninske taktiiçeska xaraa zaabarinuud bolbol byrzyaazna demokratiiçeska revoliyycede paartiiin taaktikiin asuudalai talaar marksiizmiin sokroovişçnicede vklaad myn baigaa, marksiis teooriiiji uragşanь jabuulhan, tereniiji imperialiizmiin epooxodo revoliycioonno xydeleenei şine oopedoor bajazuulhan baina.

„Ene bolbol byrzyaazna-demokratiiçeska revoliyycede barixa taaktikiin asuudalnuud tuşaa ene boltor marksiis arsenaalda baigaa taktiiçeska xaraa zaabarinuudhaa gynzegii ilgaatai, marksiis paartiiin şine xaraa zaabari baigaa...

Mynee, şine istoriiçeska orşom baidalda, Leeninei xaraa zaabariiin johoor, proletariaad xadaa byrzyaazna revoliyyciin xytelberilxii xyseniinь bolzo, byrzyazii xadaa revoliyyciiji xytelxe xytelberihee tyrigden arşagdaza, tiixede tariaaşan bolbol proletariaadai rezeerv bolzo, iimeer le xereg erjelden jirebe“. („*BKP(b)-ein istooriiin xuriaangii kyyrs*“, *niuur 66—67*).

Plexaanov bolbol menьşeviig poziice deere baigaa hen. Plexaanov xadaa bodoto deeree, byrzyaazna-demokratiiçeska revoliyycede proletariaadai gegemooniiji arsahan ba proletariaad byrzyazii xojorliiji „beje bejedee dyte bolxiinь ba eehed xoorondoo zybşelden taaraxiijinь“ naiduulan xeledeg baigaa. Ene asuudalda Plexaanovai menьşeviig yzel bolbol kadeedyydei voozdь P. Stryvee gegşeer zasluugaaranь segnegdehen ba menьşeviigyydte xandahan xandalga soogoo tere xadaa iigeze bişee hen:

„Taanar bygedeeree kadeedyyd bolxot. Menьşeviigyydiiji xaxad kadeedyyd geze nereldeg boloo. Olon xyn xadaa Plexaanoviiji kadeed geze toolono, tiigeedşji, ynendee xadaa, mynee Plexaanovai xeledeghee olon jyymiinь kadeedyyd amarşalza şadaxa baina“.

„Demokratiiçeska revoliyycede sociaal-demokratiiin xojor taaktika“ geze xydelmeri soogoo, Leenin bolbol aradai zebsegte vosstaani tuxai asuudalda jixeşeg huuri ygtene. Xydelmerişen angida ba terenei paartida byrzyaazna aagentnuud myn baihan menьşeviigyyd bolbol zebsegte vosstaanida esergyysen vestypaaldag hen. Menьşeviigyyd bolbol xydelmerişenei ba tariaaşanai daisad bolon bejee eliryylhen, kapityliaantska dotoroo, eeriingee byrzyaazna priroodiiji eliryylen neehen baina. Leenin bolbol menьşeviigyydiiji kriitikelze, demokratiiçeska respyyblikiiji ilaltatai tuilaxiin tula, aradai vosstaani şuxala, ene zebsegte vosstaaniiiji amzaltataigaar yngergexiin tula proletariaadiiji zebseglelge şuxala geze batalhan baina. Zebsegte vosstaanida paartiiiji ba proletariaadiiji beledxen, Leenin bolbol maassiiji revoliyycede dytedxexe, tedenei revoliycioonno iniciatiiviiji heryylxe, tedeniiji vosstaanida organizovaalxa ba cariizmiin zasagai apparaadiiji dezorganizovaalxa loozungnuudiiji debzyylee hen.

Iimenyyd loozungnuud gebel: maassova poliitiiçeske staaçkanuudiiji xereglelge, revoliycioonno zamaar 8 çaasai xydelmeriiin yderiiji ene darii bejelyylelge, revoliycioonno zamaar demokratiiçeska xubilaltanuudiiji jabuulxiin tula tariaaşadai revoliycioonno komiteedyydiiji ene darii organizovaalalga, xydelmerişediiji ene darii zebsegzyylge baigaa hen.

Ede loozungnuud xadaa revoliyyciin xygzexe jabadalda ton jixe rooliiji dyyrgehen baigaa. Revoliycioonno zamaar 8 çaasai xydelmeriiin yderiiji ba dereevnide demokratiiçeska xubilaltanuudiiji bejelyylgiin taaktika xadaa gooroduudta revoliycioonno staaçeçna komiteedyydiiji ba dereevnide tariaaşadai revoliycioonno komiteedyydiiji azabaidalda duudahan baina. Tyryyşiinxinь xadaa hyyleerenь xydelmerişedei depytaaduudai Soveed bolhon ba xojordoxinь—tariaaşadai depytaaduudai Soveed bolhon baina.

Sag zuuriin revoliycioonno praviitelьstvodo xydelmerişen angiiin paartiiin xandalga tuxai asuudal bolbol paartiiin III sjeezdiin şiidxeberinyydei dyyxeer „Demokratiiçeska revoliyycede sociaal-demokratiiin xojor taaktika“ geze kniige soo Leenineer todorxoilon gargagdahan baina. Ede şiidxeberinyyd xadaa taatai ysloovinuudai baixada, praviitelьstvodo gansaşji „dorohoonь“ bişe, xarin „deereheenь“ gexe gy, ali praviitelьstviin dotorhoo, vlijaalxiin tula sag zuuriin revoliycioonno praviitelьstvodo sociaal-demokratiiin tyleelegşed orolsozo bolxo gehen baigaa.

Leenin bolbol sagzuuriin revoliycioonno praviitelьstvo xadaa aradai vosstaaniiin oorgan baixa johotoi, bygedearadai tyleelelgiin suglaa zarlalgiiji xangaxa johotoi geze toolodog baigaa.

„Terenei deejatelьnostiin udxaar, tere xadaa samoderzaavida esergyysen vosstaalhan aradai intereesyydiiji le xangaza şadaxa proletaarska demokratiiin prograamma-miinimymiiji bejelyylxe johotoi.“ (*Leenin*, t. VIII, niuur 40).

Leeninei aguujixe zasluuganь xadaa Leenin bolbol saşji byrzyaazna-demokrat... ka revoliyycede proletar... zoriigonuudiiji eliryylen g... han ba eneende bolьşevi... dei taaktikiiji zoxioon g... han bişe, xarin byrzya... demokratiiçeska revoli... socialiis revoliyycede ... oroxo zamiinь ba arga ... giinь zaaza ygehen baina... tata byrzyaazna-demokra... ka revoliyyciin rezylьt... proletariaadai xytelberi b... gemooni doro, proletar... ba tariaaşadai revoliycio... demokratiiçeska diktatuur... guulgiiji, Leenin bolbol ... zyaazna-demokratiiçeska ... liyyciin socialiis revoliy... tyrgeer şilzen orolgiin ... zebseg myn geze toolodo...

„Proletariaad bolb... moderzaaviiin ese... selgiiji xyseer niaza... xiin ba byrzyaziiin ... tuurigyiji halgaan us... xiin tulada tariaaşan ... ssiiji bejedee neged... sen, demokratiiçesk... jeltiiji esestenь xyrte... buulxa johotoi. Pr... riaad bolbol byrzy... esergyyselgiiji xysee... xa soxixo ba tariaa... ba zize byrzyaziiin ... tuurigyiji halgaan us... xiin tulada arad zon... xad-proletaarska eler... tnyydei maassiiji be... negedyylelseze, so... erjelte yiledexe joh... (Leenin, t. VIII, niuu...

Byrzyaazna - demokratii... revoliyyciin socialiis revol... de şilzen orolgiin, Leenine... taktiiçeska xaraa zaaban... xadaa „BKP(b)-ein istoori... riaangii kyyrs“ soo iigeze ... terizovaalagdahan baina:

„Ene bolbol, *byxii*... zyaziin urdahaa iz... vanno proletariaadai ... xarin aradzonoi xaxa... letaarska elemeent... xeden millioon „a... ba ekspiyatiirovalu... maassanuud“ *sojuuz*... gegemoon — proletar... bejelyylen baigaa *so*... revoliyyciin şine ... baigaa.“ (niuur 72).

„Demokratiiçeska revol... de sociaal-demokratiiin ... taaktika“ geze xydelmeri... goo Leenin bolbol nege... do sociaaliizmiin ilaza ... tuxai sexe viivod xeegy... 1915 ondo revoliyyci... marksiistnuudai xytelberi... gogdon abtahan ba es... xyrter xydelmerilegdehen... teooriiiji jireedyide deg... yndehe huurinь eneen ... bigdahan baigaa.

„Leeninei ene ... istoriiçeska udxaşa... xadaa, xamagai tyr... menьşeviigyydei z... zyaazna taktiiçeska ... zaabariiiji ideine ... butasoxihon, byrzy... demokratiiçeska re... ciiji saaşanь xyg... tylee, cariizmiiji ... şineer tyrin xaşax... lee, Rossiiin xydel... angiiiji zebsegleh... ba byrzyaazna rev... bolbol socialiis rev... bolon urgaza x... zailaşagyi şuxala ... nainь eb elixen p... tiiviiji orodoi soc... mokraaduudta yge... badaldanь baina.“ („*BKP(b)-ein is*... *xuriaangii kyyrs*,“ niuur 73).

Leeninei aşa tuhanь ... Leenin bolbol marksiiz... voliyyciin şine teoorio... zuulhan, bolьşeviigyyd... liycioonno taaktikiiji ... han baina, eneenei tuh... nai oronoi proletariaad... bolьşeviigyydei paartii... beri doro, sociaaliis ... ciiji bejelyylhen, e... diktatuuriiji baiguulhan... nai orondo socialiizm ... han baina.

F. KOŞE...

Xarjuusalgata redaktorai orologšo Г. ДАШИЦЫРЕНОВ.

Адрес редакции: Центросоюзная 19 Телефоны: редактора — 3-44, отв. секрет аря 3-23, Сельхозотдел — 7-55, Промот дел — 5-07.

БМАССР-эй НБМП-эй типографи. Уполглавлит № 795